

BØGER

HVOR ORGANISERET ER NARKOTIKAKRIMINALITET?

Det Brottsförebyggande rådet er den svenske pendant til Det Kriminalpræventive Råd. Det arbejder med at formidle forskningsbaseret oplysning om kriminalitet, kriminalitetsforebyggende arbejde og retsvæsenets reaktioner på kriminalitet. Rådet udgiver materiale om afgørende kriminalpolitiske emner i form af idéskrifter med løsningsforslag til isolerede problemstillinger, faktablade, skolemateriale og en fagligt velfunderet rapportserie, hvoraf 'Narkotikabrottslighetens organisationsmönster' er en del.

Spørgsmålet om bekæmpelse af organiseret kriminalitet har været en af de væsentligste retspolitiske problemstillinger i EU-sammenhænge siden 1960'erne, men manglen på empiriske undersøgelser gør, at der er problemer med over- såvel som underrapportering om fænomenet. International forskning beskriver ofte den organiserede kriminalitet som bestående af fleksible netværk, mens medier og politikere har for vane at fremmane et billede af fasttømrede, hierarkiske organisationer med en bagmand i toppen. Samfundets bekæmpelsesstrategi bør selvfølgelig modsvare de faktiske organisatoriske forhold, hvis den skal have en chance for at være effektiv. Rapporten rejser med dette udgangspunkt to afgørende spørgsmål: Hvor organiseret er den organiserede narkotikakriminalitet, og hvordan kan strukturen beskrives i organisatoriske termer?

Rapportens metode består i en totalundersøgelse af samtlige domme og forundersøgelser vedrørende grove narkotikaforbrydelser i Sverige i 2002, en kortlægning af eksisterende netværk baseret på interviews med indsatte og en omfattende kvalitativ interviewundersøgelse med toldere, politi og anklagere. Et metodisk problem i denne sammenhæng er erkendelsen af, at de interviewede indsatte er primærkilder,

men er havnet i fængslet som resultat af en selektionsproces, hvor de mest udspekulerede kriminelle typisk har formålet at undgå myndighederne.

Organisation eller netværk?

Det er et mytebillede, at den organiserede kriminalitet styres af et kriminelt firma, idet forskellige narkotiske præparater har forskellige distributions- og detailed. Spørgsmålet er, hvorvidt sammenhængene mellem disse bør beskrives som et system af positioner eller et system af personer, som en organisation eller et netværk. Fra et socialt netværksanalytisk perspektiv defineres de organisatoriske forhold ud fra koblingerne mellem aktørerne. I et netværk betones engagement, heterogenitet og koordination, mens en organisation baseres på autoritet og hierarki. I rapporten pointeres, at det er vigtigt at analysere narkotikahandelen i en bredere socio-økonomisk kontekst, hvor der opereres på et kommercielt marked med hård konkurrence, men med den underliggende forudsætning, at produktet er illegalt. Rent forretningsmæssigt er det mere fleksibelt og omkostningseffektivt at drive narkotikahandel i en netværksstruktur, og rapporten konkluderer, at de organisationslignende strukturer i vid udstrækning hører fortiden til.

Sammenfattende påpeges det, at den organiserede narkotikakriminalitet typisk i højere grad består af netværk end af organisationer, men at der er nationale forskelle. Desto mere man bevæger sig i østlig og sydøstlig retning, desto stærkere fremstår de organisatoriske træk. Ligeledes er der forskelle i den måde, de forskellige interviewede grupper anskuer problemstillingen på. Eksempelvis mener de interviewede politibetjente, at der i høj grad er tale om organisationer, mens de indsatte affejer dette som rent mediepostyr.

Kriminalitetsbekæmpende strategier

En væsentlig pointe, der fremføres i rapporten, er, at den overordnede strategi med at forsøge at retsforfølge bagmænd i narkotikabranche er aldeles forfejlet - af to overordnede grunde. I første om-

gang er disse personer faktisk de mindst interessante aktører, eftersom de er meget nemme at skifte ud med ambitiøse sælgere på lavere niveauer. Endvidere pointeres det, at desto højere organisationsgrad, desto mere beskyttet og anonym er lederen. I denne situation kunne man håbe, at de pågrebne smuglere og sælgere kunne hjælpe politiet med at ramme vigtigere personer, men sådan fungerer det ikke i praksis. For det første ved alle tiltalte, at det er decideret livsfarligt at nævne navne i retten, og for det andet er der opstået en tendens til, at de tiltalte generelt er mere og mere fåmælte i såvel forundersøgelsen som i retten, i takt med at domstolene udmåler hårdere straffe på mindre bevisbyrde. Problemet kerne er, at de tiltalte ganske enkelt ikke har tilstrækkeligt incitament til samarbejde i form af straffindring eller straffrihed og beskyttelse mod eventuelle represalier som trusler og vold.

Pointerne

Rapportens konkluderer, at det er nødvendigt at kombinere den analytiske forståelse af såvel organisationer som netværk for effektivt at kunne bekæmpe narkotikakriminaliteten. I sin nuværende form beskrives narkotikakriminaliteten som 'netværksbaserede projekter, kort- eller langsigtede, som bedrives i organisationslignende former'.

Rapportens vigtigste pointer er, at det er umuligt at komme dette til livs med de hidtidige individuelle strategier med omdrejningspunkt i skærpede straffe. Der er intet, der styrer markedet mere end markeds kræfterne, hvorefter de kriminalitetsforebyggende strategier må sigte på at underminere fundamentet for markedet. Det kan eksempelvis gøres ved at angribe de kriminelle miljøers hvervegrundlag, reducere frygten for kriminel vold i hele samfundet ved at insistere på at nedtone dækningen af denne i medierne og endelig ved at undergrave loyaliteten hos pågrebne gerningspersoner ved at stille en række værktøjer til rådighed for anklagemyndigheden.

Mere information på www.bra.se

KIM MØLLER
CAND.SCIENT.ADM., FORSKNINGSSASSISTENT PÅ
CENTER FOR RUSMIDDELFORSKNING